

BOB WOODWARD
"Greenspan"

PENÍNSULA

Bob Woodward, director adjunt del Washington Post (i que va ser conegut mundialment en ser un dels periodistes que van destapar el cas *Watergate*), ens ofereix una exhaustiva biografia del que potser és el més gran *gurú* de l'economia del nostre temps a escala mundial: el governador de la Federal Reserve (la FED, el Banc Central dels EUA), Alan Greenspan.

Nascut a Nova York l'any 1926, fill únic de pares jueus de classe mitjana, Greenspan va ser un estudiant mediocre, llevat de mostrar d'una certa afecció per les matemàtiques. Amant de la música, després de graduar-se va estar dos anys voltant pel país en una banda de música, on hi tocava el saxo i el clarinet. Però si bé Greenspan era un músic expert, el seu veritable talent es manifestà en fer de comptable de la banda, tot interessant-se cada cop més per la lectura de llibres d'economia i de negocis: no casualment el seu pare, analista de borsa autodidacta i partidari de les teories econòmiques keynesianes (que defensaven als anys 30 la intervenció del sector públic per tal d'estimular el creixement de la producció), ja regalava al petit Alan quan aquest tenia vuit anys llibres de predicció econòmica.

Així, l'any 1948 Greenspan es llicencià en economia a la Universitat de Nova York, però el doctorat iniciat a Columbia fou abandonat per tal de treballar com a analista en la indústria de l'acer. Tot i això, a Columbia rebé una forta influència d'Arthur Burns, economista radical pel que fa als efectes perversos del dèficit públic, en considerar-lo com a principal causant de la inflació. D'aquí es derivaria una sòlida militància política conservadora i republicana, poc partidària per tant de que el sector públic protagonitzi el creixement econòmic (aquest fet no exclou, però, que després com a governador de la FED s'entengués molt més bé amb l'Administració Clinton que no pas amb la de George Bush pare). Així, Greenspan no ha cregut mai en l'eficàcia de les transferències públiques a les persones sense recursos, que a la llarga desincentiven la cultura de l'esforç i de la iniciativa dels seus beneficiaris: només el respecte als drets de propietat i a la propietat privada, sovint afirmava, poden contribuir al progrés econòmic individual (si bé es mostrava preocupat per com mirar de garantir un mínim d'igualtat d'oportunitats).

Com a analista de l'acer, Greenspan va despuntar ben aviat: l'any 1957 va mirar de calcular les existències d'acer, per tal de poder fer una previsió de la producció per a l'any següent. Tot fent servir dades i mètodes senzills de control de materials, va avaluar encertadament els estocs, el consum i les reserves d'acer, tot pronosticant (contra la lògica del moment econòmic) una dràstica davallada de la producció d'acer per a l'any 1958. En ser aquesta caiguda sobtada i intensa l'any següent (d'un 20%), Greenspan adquirí fama de gran capacitat d'anàlisi i previsió. Així, després de molts anys de feina ben

feta i d'una discreta però astuta carrera política, l'any 1987 Greenspan va ser nomenat governador del Banc Central més important del món.

Ben aviat, Greenspan va haver de demostrar les seves capacitats: en el "dilluns negre" d'octubre de 1997 la Borsa va caure d'un 22'6% en un sol dia (quan la caiguda del "dimarts negre" d'octubre de 1929, que va desencadenar la Gran Depressió dels anys 30, tant sols havia estat d'un 11'7%). En haver estudiat a fons per què el *crash* borsari es va encomanar a l'economia real, Greenspan s'havia adonat que la política monetària practicada aleshores va ser exactament la contrària de la que s'havia d'haver aplicat: si les ordres de venda prevalen sobre les ordres de compra (i per tant les cotitzacions baixen), els agents econòmics estan manifestant una voluntat de recompondre la seva riquesa financera, tot desprenent-se d'actius financers en favor del diner líquid. En lloc de retallar l'oferta monetària, el que calia fer precisament era augmentar-la, i mai una única frase no va calmar uns mercats financers tant hipersensibles i espantats: amb el seu posat flemàtic i tímid de les seves intervencions públiques, Greenspan va manifestar als *mèdia* que la Reserva Federal "facilitaria tanta liquiditat com demandessin els agents econòmics"... i amb això n'hi va haver prou per a estimular la recuperació de les cotitzacions borsàries (aquesta mateixa frase va ser repetida pel propi Greenspan el dia 12 de setembre de 2001, tot permetent també la remuntada del preu de les accions al mercat secundari del mercat de capitals després dels atemptats, que ja s'observava tres setmanes després de la caiguda de les torres bessones).

Aquesta aguda capacitat d'anticipació del que passarà a curt termini ha estat la base de l'èxit de Greenspan com a rector de la política monetària. En prendre mesures encertades de caràcter anticíclic sobre el tipus d'interès (apujar-los quan s'albira l'expansió econòmica i abaixar-los quan s'entrelluca la recessió) la FED ha aconseguit de suavitzar les oscil·lacions cícliques de l'economia nord-americana, la qual ha viscut entre 1992 i 2000 el període més llarg d'expansió econòmica des del final de la segona guerra mundial, amb taxes de creixement del PIB entre el 3 i el 6% anual sense augments de la inflació.

A diferència de molts economistes, però, Greenspan no ha estat mai especialment defensor de normes i teories, sinó que ha mirat de basar les seves decisions en dades obtingudes de l'economia real. Així, Greenspan (com a resultat dels seus llargs anys d'experiència en el món de l'empresa) sempre ha tingut més tirada a analitzar els beneficis empresarials que no pas a deixar-se seduir per la forta atracció que l'econometria exerceix en els economistes amb facilitat per les matemàtiques: en aquest sentit, Greenspan se situa clarament a contracorrent d'una professió que en els darrers trenta anys del segle XX ha posat molt l'accent en l'intent d'aplicació de sofisticats models matemàtics a la realitat, més que no pas en l'estudi empíric i directe de la mateixa.

De fet, el gran encert de Greenspan es va produir l'any 1992 i té una base marcadament empírica. De les 500 empreses de les quals ell personalment controlava mensualment la producció, les vendes i els estocs

Greenspan va anticipar una època de notable creixement econòmic (tant de la producció com dels beneficis) basat en uns extraordinaris creixements de la productivitat, derivats de l'aplicació dels espectaculars avenços informàtics a tots els sectors productius: per primer cop en els darrers vint anys, defensava, el creixement econòmic no seria inflacionista, i no caldria augmentar els tipus d'interès en la fase àlgida del cicle expansiu per tal de prevenir possibles increments de preus. El propi Greenspan va haver de defensar coratjosament aquesta idea en els consells de la FED, atès que les estadístiques oficials no detectaven aquest increment de la productivitat que ell observava ja en les empreses (de fet, sovint es queixava de "l'estadística pública creativa").

Abans, però, Greenspan havia hagut de lluitar contra l'escassa disciplina fiscal dels republicans, tant de Reagan com de Bush. El fet de que totes dues Administracions haguessin generat voluminosos fluxes de dèficit públic amenaçava de fer no creïble la pròpia política monetària: cal tenir present que el Banc Central fixa principalment els tipus d'interès a curt termini, però que els mercats tenen també un paper molt important en la determinació dels tipus d'interès a llarg termini, i aquests es resisteixen a baixar si les expectatives de dèficit i de deute públics es mantenen o augmenten en el temps (de fet, els tipus a llarg són els realment decisius tant per als empresaris com per als consumidors i per als compradors d'immobles). Així, el primer gran encert econòmic de Clinton, inspirat entre d'altres pel propi Greenspan, va ser presentar un programa creïble de contenció rigorosa de la despesa pública, amb un horitzó d'equilibri i de superàvit pressupostari que s'assolí el 1998. Paradoxalment, va ser una Administració demòcrata la que posà ordre en el desgavell pressupostari creat pels republicans, quan en els darrers trenta anys succeïa normalment el contrari.

En aquest sentit, és interessant de seguir una polèmica que encara dura, derivada pel fet que el republicà Greenspan no va dubtar gens ni mica d'augmentar els tipus d'interès a curt termini, pocs mesos abans de les eleccions de 1992, on George Bush es jugava la reelecció, i que il·lustra fins a quin punt la política monetària (en tant que qüestió eminentment tècnica) és realment independent als Estats Units del poder polític. L'evolució de la conjuntura va fer decidir la FED a l'augment abans esmentat, que va ser rebut amb gran disgust per la Casa Blanca (de fet, George Bush pare sempre s'ha queixat amargament de que aquells augments del preu del diner van perjudicar-lo electoralment, en benefici del desconegut governador d'Arkansas de l'eslògan "is the economy, stupid!").

Greenspan ha estat qui ha guiat, amb mà subtil però ferma, l'expansió econòmica més llarga de l'economia nord-americana, tot consolidant la preeminència econòmica mundial dels Estats Units enmig de diferents crisis financeres internacionals. Alternativament nerviós i tranquil, escèptic, desapassionat, cerebral, en permanent estat d'observació i molt sovint en solitari, aquesta biografia traça la fascinant trajectòria intel·lectual de l'home que sembla haver-se fet insubstituïble per a tots els presidents del seu país.